

รายงานการวิจัย

รายงานการวิจัยย่อยที่ ๕ เรื่อง

อัตลักษณ์กับการท่องเที่ยว : ศึกษาการนำอัตลักษณ์มาใช้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ของหลวงพระบาง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
Identity and Tourism : The Study of Applying Identity for Cultural Tourism
of Luangprabang, Lao People's Democratic Republic

ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง

อัตลักษณ์กับการท่องเที่ยว : ศึกษาการนำอัตลักษณ์มาใช้ในการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรมของอาเซียน
Identity and Tourism: The Study of Applying Identity
for Cultural Tourism in ASEAN

โดย

พระมหาชุติภักดิ์ แหมทอง
ผศ.ดร. ญาณินทร์ รักวงศ์วาน
ดร.กมลลาศ ภูวนาธิพงษ์
ดร.พุทธชาติ แสนสมบูรณ์

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๐

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 610760119

รายงานการวิจัย

รายงานการวิจัยย่อยที่ ๕ เรื่อง

อัตลักษณ์กับการท่องเที่ยว : ศึกษาการนำอัตลักษณ์มาใช้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ของหลวงพระบาง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
Identity and Tourism: The Study of Applying Identity for Cultural Tourism
of Luangprabang, Lao People's Democratic Republic

ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง

อัตลักษณ์กับการท่องเที่ยว : ศึกษาการนำอัตลักษณ์มาใช้ในการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรมของอาเซียน
Identity and Tourism: The Study of Applying Identity
for Cultural Tourism in ASEAN

โดย

พระมหาชุติภักดิ์ แหมทอง
ผศ.ดร. ญาณินทร์ รักรวงศ์วาน
ดร.กมลลาศ ภูวนาธิพงษ์
ดร.พุทธชาติ แผนสมบุญ
สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๖๐

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
MCU RS 610760119
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Sup - Research Report 5

Identity and Tourism : The Study of Applying Identity for Cultural Tourism
of Luangprabang, Lao People's Democratic Republic

Under Research Plan

Identity and Tourism: The Study of Applying Identity
for Cultural Tourism in ASEAN

By

Phramaha Chutipak Heamtong

Assist. Dr. Yanin Rugwongwan

Dr. kamalas Phoowachathipong

Dr. Phutthachat Phaensomboon

Buddhist Research Institute

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

B.E. 2560

Research Project Funded by Mahachulalongkornrajavidyalaya University

MCU RS 610760119

(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อโครงการวิจัย: อุตลักษณ์กับการท่องเที่ยว : ศึกษาการนำอัตลักษณ์มาใช้ในการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรมของแหล่งมรดกโลกเมืองหลวงพระบาง ประเทศสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว

ผู้วิจัย: พระมหาชุตีภักดิ์ แหมทอง ผศ.ดร.ญาณินทร์ รั้ววงศ์วาน
ดร.กมลลาศ ภูวนาธิปพงศ์ ดร.พุทธชาติ แผนสมบุญ

ส่วนงาน: สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

ปีงบประมาณ: ๒๕๖๐

สถาบัน: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

งานวิจัย ศึกษาการนำอัตลักษณ์มาใช้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของแหล่งมรดกโลกเมืองหลวงพระบาง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ที่มีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ (๑) เพื่อศึกษาการดำรงอยู่และการสืบสาน/อนุรักษ์ อัตลักษณ์ของเมืองมรดกโลกหลวงพระบาง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ตอบสนองการท่องเที่ยวในยุคโลกาภิวัตน์ (๒) เพื่อศึกษาบทบาทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในการสนับสนุนและส่งเสริม ให้เกิดการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์และวัฒนธรรมในแหล่งมรดกโลก

โดยศึกษาในแหล่งมรดกโลกเมืองหลวงพระบาง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาจากเอกสาร การสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในท้องถิ่น โดยศึกษาผ่านอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเมืองหลวงพระบาง ๓ ประเภทคือ สถาปัตยกรรม ตลาดมืดและสินค้าหัตถกรรม และนาฏศิลป์แห่งราชสำนักหลวงพระบาง ผลการวิจัยพบว่า ๑) อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมทั้ง ๓ ประเภทมีบทบาทบางส่วนที่ไปในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน คือ การเป็นแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวได้มาสัมผัสเป็นการสร้างประสบการณ์อันแตกต่างไปจากวิถีชีวิตปกติของตน และบทบาทในการเป็น “สิ่งที่แสดงถึงวัฒนธรรม” ตามวิถีทางของชาวเมืองหลวงพระบางให้กับนักท่องเที่ยว แต่ในขณะเดียวกันในแต่ละอัตลักษณ์วัฒนธรรมต่างก็มีบทบาทเฉพาะของตนเองที่เป็นเอกลักษณ์ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเมืองหลวงพระบาง ๒) ภาครัฐมีบทบาทในการในการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเมืองหลวงพระบางในทุกอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ศึกษา ภาครัฐต่างประเทศค่อนข้างมีความสำคัญในการเป็นส่วนสนับสนุนให้กระบวนการรักษา อนุรักษ์อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเมืองหลวงพระบาง และภาคส่วนชุมชนในเมืองหลวงพระบาง ถือได้ว่าเป็นภาคส่วนสำคัญที่ทำให้กระบวนการรักษา อนุรักษ์ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเมืองหลวงพระบางยังสามารถดำเนินไปได้

Research Title: Identity and Tourism: The Study of Applying Identity for Cultural Tourism of Luang Prabang, Lao People's Democratic Republic

Researcher: Phramaha Chutipak Neamtong, Assist.Prof.Yanin Rugwongwan, Dr. kamalas Phoowachathipong and Dr. Phutthachat Phaensomboon

Department: Buddhist Research Institute

Fiscal Year: 2560/2016

Research Scholarship Sponsor: Mahachulalongrajavidyalaya University

ABSTRACT

The Study of Applying Identity for Cultural Tourism of Luang Prabang, Lao People's Democratic Republic is a qualitative research. The research have 2 objectives that are 1) to explore about the existence and preservation of cultural identities in world heritage city, Luang Prabang, Lao People's Democratic Republic. 2) To study about the role of stakeholders in Luang Prabang that support to encourage the existence of identity and culture in the World Heritage Site.

The research was studied on world heritage city, Luang Prabang by document research, non-participation observation and interview local key informants. The research was studied through 3 cultural identities in Luang Prabang that are architecture, night market and craft product and Luang Prabang royal performing arts. The result of research was exploring 1) the cultural identities have some roles in similar way such as: the attractions of tourist for make a new experience that difference from their normal life and cultural representation role of the way of Luang Prabang people's life. The cultural identities have its own unique role in the cultural tourism of Luang Prabang. 2) The government sector plays a role in supporting and promoting the existence of the cultural identity of Luang Prabang in all cultural identities studied. The foreign sector is quite important role in supporting the preservation process of the cultural identity of Luang Prabang. Community sector in Luang Prabang, It is an important part of the process that preserves the cultural identity of Luang Prabang.

กิตติกรรมประกาศ

แผนงานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากคณะกรรมการผู้ทรงวุฒิที่ได้ให้คำแนะนำทุกขั้นตอน ตั้งแต่การนำเสนอหัวข้อ การปรับسامบทแรก ให้กับโครงการวิจัยและการปรับสรุปเนื้อหาสุดท้าย ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานวิจัยเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และพระสุธีรัตนบัณฑิต ผู้อำนวยการสถาบันพุทธศาสตร์ ที่ได้ให้ทุนในการวิจัยครั้งนี้และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่อำนวยความสะดวกอย่างดี

ขอขอบคุณ อาจารย์สายสุรี ยาง อาจารย์ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยวังศ์ แห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่ช่วยเหลือในการให้คำแนะนำและประสานงานในช่วงการเก็บข้อมูลภาคสนาม

พระมหาชุติภักดิ์ แหมทอง
ผศ.ดร. ญาณินทร์ รักรังษิ์วาน
ดร.กมลลาศ ภูวนาธิปพงศ์
ดร.พุทธชาติ แผนสมบุญ
๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ช
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความสำคัญและปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย.....	๓
๑.๓ ปัญหาการวิจัย.....	๓
๑.๔ ขอบเขตโครงการวิจัย.....	๓
๑.๕ นิยามศัพท์.....	๔
๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๕
บทที่ ๒ ทบทวนวรรณกรรมและวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๕
๒.๑ แนวคิดอัตลักษณ์และชาติพันธุ์.....	๕
๒.๒ แนวคิดการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว.....	๑๓
๒.๓ แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.....	๒๖
๒.๔ มรดกโลกและการจัดการมรดกโลก.....	๓๒
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๓๘
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	๔๔
บทที่ ๓ ระเบียบวิธีวิจัย.....	๔๕
๓.๑ รูปแบบการวิจัย.....	๔๕
๓.๒ พื้นที่วิจัย.....	๔๕
๓.๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	๔๖
๓.๔ เครื่องมือการวิจัย.....	๔๗
๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๔๗

๓.๖ แผนกิจกรรมหลัก.....	๔๗
๓.๗ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๔๘
บทที่ ๔ ผลการวิจัย.....	๕๐
๔.๑ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของเมืองหลวงพระบาง.....	๕๐
๔.๒ เมืองหลวงพระบางในฐานะเมืองมรดกโลก.....	๕๔
๔.๓ อัตลักษณ์วัฒนธรรมในแหล่งมรดกโลก “หลวงพระบาง” และการท่องเที่ยว ในเมืองหลวงพระบาง.....	๕๕
บทที่ ๕ สรุปและอภิปรายผล.....	๙๓ ๕.๑
สรุปผลการวิจัย.....	๙๓ ๕.๒
ข้อเสนอแนะ.....	๙๗
บรรณานุกรม.....	.๑๐๓
ภาคผนวก ก. บทความวิจัย.....	.๑๐๙
ภาคผนวก ข. ตารางกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์.....	.๑๒๖
ภาคผนวก ค. ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์.....	.๑๒๗
ภาคผนวก ง. เครื่องมือวิจัย.....	.๑๓๑
ภาคผนวก จ. รูปแบบการจัดทำงานวิจัย.....	.๑๓๓
ภาคผนวก ฉ. แบบสรุปโครงการวิจัย.....	.๑๓๗
ประวัติผู้วิจัย.....	.๑๓๘

สารบัญตาราง

ตารางที่ ๑	จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยแต่ละประเทศในกลุ่ม ประเทศอาเซียน ตั้งแต่ปี ค.ศ.๒๐๑๐ – ๒๐๑๕.....	๒๕
ตารางที่ ๒	จำนวนการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยแต่ละ ประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน ตั้งแต่ปี ค.ศ.๒๐๑๐ – ๒๐๑๕.....	๒๖
ตารางที่ ๓	แสดงจำนวนและประเภทของแหล่งมรดกโลกตามภูมิภาคต่างๆของโลก.....	๓๓
ตารางที่ ๔	ตารางเปรียบเทียบ บทบาทของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเมืองหลวงพระบาง.....	๔๔
ตารางที่ ๕	ตารางเปรียบเทียบ ภาคส่วนที่มีส่วนในการให้เกิดการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ วัฒนธรรมของเมืองหลวงพระบาง.....	๔๕

สารบัญภาพ

ภาพที่ ๑	เส้นทางสายไหม อันเป็นเส้นทางการค้าที่สำคัญระหว่างเอเชียและยุโรป.....	๑๗
ภาพที่ ๒	สำนักงานใหญ่องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (United Nation World Tourism Organization, UNWTO) ณ กรุงมาดริด ประเทศสเปน.....	๑๙
ภาพที่ ๓	กราฟมูลค่าของการเติบโตของรายได้ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและส่วนแบ่งของ GDP ในระดับโลกในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา และคาดการณ์ในอนาคต.....	๒๑
ภาพที่ ๔	กราฟอัตราการจ้างงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของโลกในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา และคาดการณ์ในอนาคต.....	๒๑
ภาพที่ ๕	กราฟจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมายังประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ระหว่างปี ค.ศ.๑๙๙๕ – ๒๐๑๕ (พ.ศ.๒๕๓๘ – ๒๕๕๘)...	๒๔
ภาพที่ ๖	กราฟอัตราส่วนของรายจ่ายในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าของการนำเข้าของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๙๕ – ๒๐๑๕ (พ.ศ.๒๕๓๘ – ๒๕๕๘).....	๒๕
ภาพที่ ๗	กราฟอัตราส่วนของการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าของการส่งออกของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ระหว่างปี ค.ศ.๑๙๙๕ – ๒๐๑๕ (พ.ศ.๒๕๓๘ – ๒๕๕๘)...	๒๖
ภาพที่ ๘	กรอบแนวคิดเรื่องกรอบความหมายของอัตลักษณ์และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับการดำรงอยู่และสืบทอดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในยุคโลกาภิวัตน์...	๔๓
ภาพที่ ๙	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	๔๔
ภาพที่ ๑๐	พื้นที่เขตอนุรักษ์ของเมืองมรดกโลกหลวงพระบาง.....	๕๕

สารบัญภาพ

ภาพที่ ๑๑	สิมวัดเชียงทอง สถาปัตยกรรมทางศาสนสถานที่สำคัญ ของเมืองหลวงพระบาง.....	๕๘
ภาพที่ ๑๒	สิมวัดปากคาน สถาปัตยกรรมทางศาสนสถานที่สำคัญของเมืองหลวงพระบาง.....	๕๘
ภาพที่ ๑๓	อาคารที่ทำการห้องการมรดกโลก เมืองหลวงพระบาง อาคารประเภทที่ทำการ ของหน่วยงานรัฐบาล ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนในการปกป้องรักษา.....	๕๙
ภาพที่ ๑๔	อาคารโรงเรียนประถมสมบูรณ์ เมืองหลวงพระบาง อาคารประเภทที่ทำการ ของหน่วยงานรัฐบาล ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนในการปกป้องรักษา.....	๖๐
ภาพที่ ๑๕	อาคารพาณิชย์ในบริเวณเมืองหลวงพระบาง อาคารที่ได้รับการปกป้องรักษา.....	๖๑
ภาพที่ ๑๖	อาคารประเภทอาคารบ้านพักอาศัยส่วนบุคคล ในเมืองหลวงพระบางที่ได้รับการ ปกป้องรักษา.....	๖๒
ภาพที่ ๑๗	ผังของเมืองหลวงพระบางและตำแหน่งของอาคารที่ได้รับการขึ้นทะเบียนปกป้อง รักษา.....	๖๓
ภาพที่ ๑๘	แผนที่แสดงตำแหน่งของวัด อาคาร บ้านเรือนในเขตเมืองหลวงพระบาง ที่จัดพิมพ์ อยู่ในแผนผังแผนที่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบาง.....	๖๔
ภาพที่ ๑๙	ภายในสิมวัดใหม่สุวรรณภูมาราม เมืองหลวงพระบาง ที่ยังเป็นศาสนสถานและเปิด ให้นักท่องเที่ยวเข้าชม.....	๖๕
ภาพที่ ๒๐	พระราชวังเจ้ามหาชีวิตแห่งเมืองหลวงพระบาง ที่ปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนเป็น พิพิธภัณฑสถาน และเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชม.....	๖๖
ภาพที่ ๒๑	อาคารที่ได้รับการปกป้องรักษาและปรับเปลี่ยนเป็นร้านอาหารและเกสต์เฮาส์ใน เมืองหลวงพระบาง.....	๖๗
ภาพที่ ๒๒	อาคารที่ได้รับการปกป้องรักษาและปรับเปลี่ยนเป็นสปาและที่ทำการบริษัทบริการ การท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบาง.....	๖๘
ภาพที่ ๒๓	บัญชีเรือนมรดกที่ปกป้องรักษา (Inventory of protected heritage).....	๖๙
ภาพที่ ๒๔	ภาพร่างหัวบันไดพญานาคเพื่อนำไปซ่อมวัดป่าอู โดย อ.นอแสง.....	๗๐

สารบัญภาพ

ภาพที่ ๒๕	อาคารที่ทำการแผนกการมรดกโลก.....	.....๗๑
ภาพที่ ๒๖	เอกสาร“การควบคุม” (Regulation) ที่แผนกการมรดกโลกใช้เป็นข้อกำหนดพื้นที่ในการต้องขออนุญาตในการก่อสร้างและปรับปรุงอาคารในเขตปกปักษ์รักษาเมืองหลวงพระบาง.....	.....๗๒
ภาพที่ ๒๗	แผนผังแสดงเขตปกปักษ์รักษาของเมืองหลวงพระบาง	.....๗๒
ภาพที่ ๒๘	เอกสารในการขออนุญาตก่อสร้างในเขตปกปักษ์รักษาของเมืองหลวงพระบาง	.....๗๓
ภาพที่ ๒๙	บัตรเข้าชมวัดวิสุล และวัดใหม่สุวรรณภูมาราม ในเมืองหลวงพระบาง	.....๗๔
ภาพที่ ๓๐	อาคารเรียนคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุภานุวงศ์	.....๗๖
ภาพที่ ๓๑	หนังสือและเอกสารประกอบการสอนในรายวิชาต่างๆ ของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุภานุวงศ์	.....๗๗
ภาพที่ ๓๒	ผลงานวิทยานิพนธ์สำหรับจบการศึกษาของนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุภานุวงศ์	.....๗๗
ภาพที่ ๓๓	อาคารเรียนของวิทยาลัยจิตรศิลป์พื้นเมืองหลวงพระบาง	.....๗๘
ภาพที่ ๓๔	ผลงานด้านจิตรกรรมของนักศึกษาสาขาจิตรกรรมวิทยาลัยจิตรศิลป์พื้นเมืองหลวงพระบาง.....	.....๗๘
ภาพที่ ๓๕	ผลงานด้านประติมากรรม ของนักศึกษาสาขาประติมากรรมวิทยาลัยจิตรศิลป์พื้นเมืองหลวงพระบาง.....	.....๗๙
ภาพที่ ๓๖	ผลงานด้านภาพพิมพ์ ของนักศึกษาสาขาภาพพิมพ์ วิทยาลัยจิตรศิลป์พื้นเมืองหลวงพระบาง.....	.....๗๙
ภาพที่ ๓๗	วิทยาลัยเทคนิค-วิชาชีพหลวงพระบาง.....	.....๘๐
ภาพที่ ๓๘	หนังสือ Luang Phabang: an architectural journey.....	.....๘๑
ภาพที่ ๓๙	ภายในหนังสือ Luang Phabang: an architectural journey.....	.....๘๑
ภาพที่ ๔๐	หนังสือศิลปะปลายลาว ภาค ๑.....	.....๘๒
ภาพที่ ๔๑	ท่าเรือข้ามแม่น้ำโขงเชื่อมระหว่างเมืองหลวงพระบาง และเมืองจอมเพชร.....	.....๘๓

สารบัญภาพ

ภาพที่ ๔๒	แหล่งดินดิบที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตอิฐและกระเบื้อง ของโรงงานป่าไหม.....	๘๔
ภาพที่ ๔๓	โรงงานเผาอิฐ กระเบื้องดินขอ และกระเบื้องปูพื้นของป่าไหม.....	๘๕
ภาพที่ ๔๔	เรือนจันทร์ เรือนแบบดั้งเดิมที่เป็นอาคารที่ควรค่าแก่การปกป้องรักษา.....	๘๖
ภาพที่ ๔๕	วัสดุไม้สังเคราะห์ที่ใช้ในการซ่อมอนุรักษ์เรือนจันทร์.....	๘๖
ภาพที่ ๔๖	ป้ายแสดงข้อมูลทุนสนับสนุนจากภาคส่วนต่างประเทศ.....	๘๗
ภาพที่ ๔๗	ป้ายศูนย์ฝึกรอบรมยูเนสโกวิชาศิลปะสกุลช่างลาวหลวงพระบาง.....	๘๘
ภาพที่ ๔๘	ห้องเรียนของศูนย์ฝึกรอบรมยูเนสโกวิชาศิลปะสกุลช่างลาวหลวงพระบาง.....	๘๘
ภาพที่ ๔๙	ตารางสอนของศูนย์ฝึกรอบรมยูเนสโกวิชาศิลปะสกุลช่างลาวหลวงพระบาง.....	๘๙
ภาพที่ ๕๐	ตลาดเช้าของเมืองหลวงพระบาง.....	๙๑
ภาพที่ ๕๑	ตลาดโพลี ตลาดใหม่ของเมืองหลวงพระบาง.....	๙๑